

VEĻŠANU APĢABALS NR. 16, RĪGAS PILSĒTAS
DARBAĻAUŽU DEPUTATU PADOMES VEĻŠANĀM

Josifs Visarionovičs STALINS

reģistrēts par deputata kandidātu Rīgas pilsētas
darbaļaužu deputātu padomei

Apgabala vēlēšanu komisijas lēmums

Pamatojoties uz vēlēšanu Nolikuma, 16. vēlēšanu apgabala komisija
nolemj:

Reģistrēt par deputata kandidātu Rīgas pilsētas darbaļaužu deputātu
padomei biedru Josifu Visarionoviču Staļinu, PSRS Ministru Padomes
Priekšsēdētāju, balotēšanai vēlēšanu apgabalā Nr. 16 Rīgas pilsētas darba-
ļaužu deputātu padomes vēlēšanām. Kandidatūru izvirzījuši Rīgas jūras
tirdzniecības ostas strādnieku, inženieru, tehniķu un kalpotāju kop-
sapulce un Latvijas lauksaimniecības akadēmijas profesori, mācības spēki,
studenti un kalpotāji.

Pamatojoties uz vēlēšanu Nolikuma, ierakstīt deputata kandidātu
biedru Josifu Visarionoviču Staļinu vēlēšanu biļetenā balotēšanai vēlē-
šanu apgabalā Nr. 16 Rīgas pilsētas darbaļaužu deputātu padomes vēlē-
šanām.

So lēmumu publicēt vispārējai zināšanai.

Apgabala vēlēšanu komisijas priekšsēdētājs **K. AVOTIŅŠ-PAVLOVS**
Apgabala vēlēšanu komisijas priekšsēdētāja vietnieks **J. REIZIŅŠ**
Apgabala vēlēšanu komisijas locekļi **M. KLIGULE, M. ROMANOVŠ**
Apgabala vēlēšanu komisijas sekretare **K. OZOLA**

MIERS UZVARĒS KARU!

Veltīgas bijušas starptautiskā imperialisma pūles — Vispasaules miera
piekritēju otrais kongress ir noticis. Sapulcējušies viesmīlīgajā Varšavā, astoņ-
desmit valstu tautu pārstāvji pietēca karu karam.

Kongress pieņēma Manifestu visām pasaules tautām. Šai dokumentā uz-
svērts, ka miers ir nosargājams, bet tā nosargāšanai nepieciešama aktivitāte
un apņēmība:

«Lāsot šo vēstījumu, kas pieņemts otrā Vispasaules miera kongresā Var-
šavā 80 tautu vārdā, neizmirstiet, ka cīņa par mieru ir jūsu pašu sirdslieta.
Ziniet, ka simtiem miljonu miera piekritēju apvienojušies sniedz jums roku.
Viņi jūs aicina piedalīties viscildenākajā cīņā, kādu jebkad izcīnījis cilvēce,
nešaubīgi ticēdama savai nākotnei.

Mieru negaida — miers ir jācīnās.»

Tie ir gudri un bargi vārdi, kas skaidri pasaka, ka cīņa par mieru visā
pasaulē pacelas jaunā, augstākā pakāpē. Mieru nelūgs, bet pieprasīs, izcīnīs
visas progresīvās cilvēces pūlīnu rezultātā.

Imperialisma nometne kļūst arvien nekaunīgāka un agresīvāka. Iededzi-
nājusī kara uguns Korejā, tā ar manīkšu neatlaidību cenšas pārsviest uguns-
grēku uz citām zemēm, citām pasaules daļām. Apvienoto Nāciju Organizācija
tā pārvērš par aktu balsošanas mašīnu. Ar šantažu un draudiem kara kuri-
nātāji jau tautu saprašanos un sadarbību.

Pret šo cilvēcei bīstamo asiņaino politiku miera piekritēju nometne izvirza
savu programmu, konstruktīvas priekšlikumus kara posta novēršanai un miera
saglabāšanai. Šajos priekšlikumos nav nekā kopīga ar pacifistu nevarīgajām
runām un vēlēšumiem. Miera piekritēji šodien runā stingrā un kategoriskā
balsi:

«... mēs prasām izbeigt šo karu, izvest ārzemju armijas no Korejas», «mēs
kategoriski nosodām jebkurus mēģinājumus un pasākumus, kas izlemti, pār-
kāpjot starptautiskās vienošanās», «vairākos mēģinājumus noturēt tautas
atkarībā un koloniālā apspiešanā mēs uzskatām kā apdraudējumu miera lietai
un pasludinām šo tautu tiesības uz brīvību un neatkarību.»

Tādi ir vārdi, ar kuriem Miera piekritēju kongress griežas pie Apvienoto
Nāciju Organizācijas. Tā nav lūdzēja valoda. Šādā valodā runāt var vienīgi
tas, kam pietiek spēka pamēt to, uz ko viņam ir likumīgas tiesības.

Un tie nebūt nav tikai Varšavas kongresa delegātu vārdi. Tie ir piecu
kontinentu tautu vārdi. Šos vārdus saka 500 miljoni organizētu, saliedētu cil-
vēku, kurus, neraugoties uz politisko un reliģisko uzskatu atšķirību, vieno
nesalaužama apņēmība nosargāt mieru.

Pasaules tautas bija uzdevušas Miera piekritēju otrajam kongresam izstrā-
dāt konkrētu programmu miera nodrošināšanai. Šī programma izstrādāta. Tā
ietverta trijos vēsturiski nozīmīgos dokumentos: Manifestā visas pasaules tau-
tām, Aicinājumā Apvienoto Nāciju Organizācijai, Rezolūcijā jautājumā par
represiju upuriem.

Katrs no šiem dokumentiem liecina, ka miera piekritēju kustības spēks
ir neizmērojami pieaudzis, ka šī kustība izvērtusies par patiesi kaujiniecisku
vienību, kas spēj aktīvi rīkoties, lai izsistu kara lāpu no imperialistisko
noziedznieku rokām.

Prasība izbeigt intervenciju Korejā, noslēgt miera līgumus ar apvienotu
un demilitarizētu Vāciju un Japānu un izvest no šīm zemēm okupācijas kara-
spēku, aicinājums visu zemju parlamentiem pieņemt likumu par miera aizsar-
dāzību, paredzot kriminālbildību par jauna kara propagandu, priekšlikums
aizliegt visus masveida iznīcināšanas līdzekļus un samazināt visus brunotos
spēkus — sauszemes, gaisa un jūras spēkus — apmēram no vienas trešdaļas
līdz pusei, ierosinājums veicināt kultūras darbinieku starptautisku konferenču
sasaukšanu, citu tautu literatūras izdošanu un iepazīšanos ar šo tautu mākslu,
paziņojums, ka nodibināta Vispasaules miera padome, kas pārstāvēs visus
pasaules tautas un realizēs šo tautu centienus nodrošināt stingru un ilgstu
mieru, — tie ir pasākumi, kas kā nepārkāpjama klints aizšķērso ceļu kara
kurinātājiem.

Kā spīrgta pavasara vēja brāzma zemeslodī pāršalc Kongresa Manifesta
vārdi:

«Pasaules tautas pajaujas uz sevi, uz savu apņēmību un labo gribu.»

Pasaules tautas var droši raudzīties nākotnē, jo kopā ar tām svētājā cīņā
par mieru ir padomju tauta, kas jau Lielā Oktobra dienā augstu pacēla miera
karogu un droši nes to cauri visām bangām un pārbaudījumiem.

Padomju tauta vienprātīgi atbalsta Kongresa lēmumus. Tikpat vienoti,
kā parakstījām Stokholmas Uzsaucumu, mēs paziņojam: Varšavas Manifests
ir arī mūsu manifests, Varšavas Aicinājums Apvienoto Nāciju Organizācijai
ir arī mūsu aicinājums, Varšavas Rezolūcija jautājumā par represiju upuriem
ir arī mūsu rezolūcija.

Mēs solidarizējamies ar visiem tiem, kas cīnās par mieru, dzīvi, laimi. Un
ne tikai solidarizējamies, bet vadām šo cīņu. Mēs nosodām visus tos, kas ap-
draud mieru, dzīvi un laimi. Un ne tikai nosodām, bet pratīsim izjaukt starp-
tautisko imperialistisko noziedznieku nekūtos plānus.

Kopā ar Ņujorkas un Londonas ostas strādniekiem, franču tēraudlēcējiem
un vācu ogļračiem, Kīnas un Korejas rīsa lauku kopjiem miera cīnītāju rin-
dāsiet Stalingradas varoņi — tie, kas šīs slavenās pilsētas drupās sagrāva
fašistu karapūlus, un tie, kas šodien Volgas krastos cel komunisma celtnes.
Lielāku un cildenāku kauju, kādu vien pazīst cilvēces vēsture — kauju par
mieru vada biedrs Staļins, dižais komunisma celtnieks un fašisma sagrāvējs.
Un tā ir visdrošākā ķīla, ka miera lieta uzvarēs.

Literatūra un Māksla

LATVIJAS PADOMJU RAKSTNIEKU, KOMPONISTU, MĀKSLINIEKU UN ARCHITEKTU SAVIENĪBU LAIKRAKSTS

1950. G.

26. NOVEMBRĪ

Nr. 48 (306)

Deputātu kandidātu izvirzīšana rūpnīcā

Edzara Vārdauna zīmējums

Masu aktivitāte — mākslas daiļrades iedvesmotāja

MEINHARDS RUDZĪTIS

Kopā ar visām padomju tautām Pa-
domju Latvijas darba laudis gatavojas
vēlēšanu padomju vēlēšanām ar milzīgu
saņēmumu, vislielāko savu uzdevumu un
mērķu apzinību. Vēlēšana norisēs ap-
stākļos, kad padomju laudis, komunis-
tikās partijas vadībā, sasnieguši cil-
denas uzvaras socialistiskajā celtniecī-
cībā. So vareno sasniegumu veicējus —
labākos organizatorus, darba pirmrind-
niekus rūpnīcās un kolchozos, labākos
komunisma celtniekus saimniecībā, un
kultūras dzīves novados — tauta izvir-
zījusi par deputātu kandidātiem. Viņu
uzdevums būs nostiprināt un virzīt tā-
lāk jau zītos pasākumus, lai realizētu
dižos nākotnes mērķus, kurus tik spīgti
raksturo grandiozās komunisma
celtnes.

Savus labākos biedrus, kā jau zi-
nots, arī literatūras un mākslas darbi-
nieki izvirzījuši par deputātu kandidā-
tiem, izvirzījuši vēlēšanu darbam vē-
lēšanu komisijās, vēlēšanu iecirkņos
un apgabalu komisijās. Vēlēšanu sa-
zātošiem ir visi pārejie literatūras,
mākslas un kultūras darbinieki.

Īpaši lauku rajonos vēlēšanu iecir-
kņu un apgabalu iekārtošanā, vadīšanā,
masu sarīkojumu organizēšanā,
citu kulturalu pasākumu sekmēšanā
svarīgu darbu veic kultūras un izklai-
stības iestāžu pārstāvji — pedagoģi,
bibliotēka, muzeji, dažādu mākslas
skolu darbinieki. Viņu atalstīti, rep-
ublikā darbojas neskaitāmi mākslas
pašdarbības pulciņi, organizētas agit-
brīgas, notikusi vesela virkne vērtīgu
lekciju, referātu, sarīkojumu. Tā Cēsu
rajonā sakarā ar vēlēšanām notikušas
10 literāras konferences un literāri va-
kari (par V. Lāča romānu «Putni bez
spārniem», par Em. Kazakeviča darbu
«Zvaigzne» u. c.). Rīgas rajonā literā-
ras konferences par Anna Brodeles
darbiem «Marta» un «Zeļa druva»;
Rūjienas rajona Ramatas ciema Zda-
nova vārdā nosauktā kolchoza drama-
tiskais pulciņš iestādējis A. Upiša lugu
«Bezdievis», bet Gulbenes rajona Kra-
pes ciema kolchoza dramatiskais pul-
ciņš vēlēšanām sniedzis pat V. Lāča
lugu «Vedekļa» izrādī. Tas liecina, ka
mākslas pašdarbības nozīme strauji
pieaugusi.

Agitpunktos, visur citur, kur notiek
vēlēšanu sanāksmes, vēlēšanai vēla, re-
dzēt un noklausīties mākslas pašdar-
bības ansambļus, mūsu mākslas meis-
taru — rakstnieku, komponistu, aktie-
ru, muziku daiļrādī. Komponista un
dzejnieka radīta jauna dziesma, rakst-
nieka vārsmu spēcīgie vārdi — visi
mākslas daiļrades līdzekļi izraisa un
spārno vēlēšanai sirdis cildenās padom-
ju patriotisma jūtas, atspoguļo komu-
nisma celtnieku dziļākos pārdzīvojumu-
mus.

Mākslas darbinieku arod biedrība, kas
galvenokārt apkalpo Rīgas vēlēšanu
apgabalu agitpunktus, līdz šim jau
noorganizējusi pāri par 200 koncertu.
Vairāk nekā 20 mākslinieku agitbrīga-

des, kurās darbojas pazīstami aktieri,
dziedātāji, muzikas un deju ansambli,
ik dienas ierodas vēlēšanai sabulcēs,
koncertu programās sniedzot labāko no
sava repertuāra.

Mākslas lietu pārvalde! uzticēta pa-
līdzība mūsu republikas lauku rajonu
agitpunktiem, Rīgas mākslinieku laukos
snieguši jau 120 izrādes un pāri par
25 koncertiem, apmeklējot gandrīz vi-
sus rajonus. Operas un baleta teātra
kollektīvs viesojies Līgatnē un Talsos,
āniedzis koncertus Viļņos, Ludzā,
Gulbenē, Alūksnē, Cēsīs un Valkā, Fil-
harmonijas agitbrīgas provincē snie-
gušas 13 koncertus. Valsts koris 7 kon-
certus — Tukumā, Stendē, Talsos
un citur. Ne mazāk aktīvi republikas
kolchoznieku vēlēšanu sarīkojumu māks-
liniekišā apkalpošanā bijuši Akade-
miskais Dramas, Dailis un Jaunatnes
teātri.

Decembrī paredzēti pavisam 50 šāda
veida sarīkojumi — izrādes un koncer-
ti. Atsevišķas estrādes mākslinieku
agitbrīgas, dosies uz Latzales rajoniem,
tāpat Tukuma, Ventpils un
Kuldīgas rajoniem.

Līdzīgā kārtā vēlēšanu sarīkojumos
aktīvi piedalās arī Daugavpils, Liepā-
jas un citu rajonu pilsētās, vadoties
mākslas iestādes, īpaši teātri un māks-
las skolas.

Vēlēšanu koncertu labu izdošanos
lielā mērā nosaka repertuārs, kādu
mākslinieki izpildītāji pamatoti un
pelnīgi prasa no mākslinieku radošajām
organizācijām, no rakstniekiem,
dzejniekiem, skanražiem.

Mūsu rakstnieku piedalīšanās vēlē-
šanu sagatavošanā katrā ziņā varētu
būt daudz konkrētāka un aktīvāka.
Rakstnieki nevar lepoties ar to, ka
būtu jau piedalījušies daudzos vēlē-
šanu sarīkojumos, Rīgā atsevišķus re-
ferātus un savus darbus agitpunktos
nosūta tikai J. Niedre, A. Balodis,
J. Vanags, P. Sils, E. Dambīrs, A. Vē-
jāns Lauku rajonos līdz šim ar vēlē-
šanām satikušies vienīgi rakstnieki
A. Sakse, V. Lukss un J. Vanags. Tik-
lab dzeiņi, kā prozā rakstnieki pēdējā
laikā maz radījuši jaundarbu, kas bū-
tu vērtīgi vēlēšanām. Īpaši tas sakāms
par laikmēģiņu masu dziesmu tekstiem,
viencēliem, humora un satiras žan-
riem.

Tēlotājas mākslas pārstāvju priekš-
vēlēšanu kampaņas aktīvā skaitlma
viņu palīdzība agitpunktu mākslinie-
ciskā iekārtošanā. Kā šefi viņi nosūtī-
juši plakatus, vēlēšanu literatūru un
zīmatus. Apes rajona kolchozom «Ok-
tobris», kur balidzējusi iekārtot klubu,
Labu piemēru devuši arī mākslinieki
A. un V. Kuzmenko, kas, darīdamiel-
par agitatoriem, kopā ar Rīgas 40. un
41. vēlēšanu apgabalu vēlēšanām kole-
ktīvi apmeklējusi tēlotājas mākslas iz-
stādī. Ekskursijas laikā viņi snieguši
vēlēšanām pārskatu par mūsu tēlotā-

jas mākslas aktualām problemām. To-
mēr jāsaprot, ka vairums, un tieši paši
izcilākie mūsu gleznotāji, grafiki un
skulptori, vēl arvien nav pielikusi sa-
vu roku vēlēšanu sagatavošanai.

Lielāku atsaukšanos darba lauku
priekšvēlēšanu aktivitātei uzrāda mūsu
komponisti. Sakarā ar vēlēšanu kom-
ponistu ieradušies un rīkojuši masu
dziesmu skates Rīgas rūpnīcā «Varo-
nis» un Līgatnes papīrfabrikā. Kompo-
nists J. Ozoliņš bijis stikla fabrikā
«Sarkandaizava» un tekstilfabrikā
«Boļševicka», kur vēlēšanai stāstījis
par miera piekritēju konferenci Mas-
kavā un mūsu komponistu jaunrades
darbu. Viņš piedalījies arī vēlēšanu
sanāksmē Tukumā. Sakarā ar vēlēša-
nām komponists A. Ziliņskis radījis
jaunas masu dziesmas — «Stalnam»
un «Padomju Latvija dzied», kompo-
nists Jēk. Medīns dziesmu «Miers uz-
varēs karu» un muziku padomju tau-
tas dziesmai «Lielā, plašā rudzī lauki»,
komponists M. Zariņš — «Miera dzies-
mu», «Kolchoznieku dziesmu» un «Rūp-
nīcas strādnieku dziesmu». Izmantojot
vasarā savāktos jaunās padomju folk-
loras materiālus, jaunas kora dziesmas
radījis komponists Emīls Melngailis
un Jēk. Medīns. Vēlēšanu repertuāram
jaunas dziesmas un muziku tautas in-
strumentu orķestrim devuši arī kom-
ponisti Goldiņš un M. Jansons.

Sakarā ar deputātu kandidātu re-
ģistrēšanu, viņu satikšanos ar vēlēša-
nām — vēlēšanu agitācija, ar katru
dienu paplašinās un padziļinās.

Lai šā gada 17. decembrī — vietējo
padomju vēlēšanu — visas Padomju
Latvijas tautas svētku dienu sagaidī-
tu patriotiskā pacelumā, kopā ar
visu tautu arī literatūras un mākslas
darbiniekiem iedzīvotājiem savā piedalī-
šanās vēlēšanu kampaņā.

Jāpaukš, lai agitkoncertos un visos
pārējos vēlēšanu sarīkojumos vairāk
piedalās mūsdiā izcilākie mākslinieki
un rakstnieki. Jārūpējas, lai literatū-
ras un mākslas daiļrade, kuru rada šīs die-
nas, iespējami ātrāk nonāktu vēlēšanai,
pašdarbības kolektīvu rīcībā.

Vēlēšanu dienai tuvojoties, darba
lauku masu aktivitāte nepārtraukti pie-
aug. Vēlēšanu sanāksmēs arvien vai-
rāk atskan jaunās dziesmas, jauni
dzejoli, kas cildina mūsu socialistisko
dzīvi, mūsu varonīgos padomju cilvēc-
kus, visas pasaules dižo miera karog-
nesējus — lielo Staļinu.

Masu aktivitāte iedvesmo mākslas
meistarus, aicina viņus radīt vēl vai-
rāk daiļdarbu, kas stiprina mūsu Dzim-
tenes varenību, izsaka tās vienotību
cīņā par mieru un demokrātiju.

Literatūras un mākslas darbinieku
svētās uzdevums — atsaukties tautas
masu aktivitātes cildenajām prasībām
un vajadzībām.
Vietējo darba lauku deputātu pa-
domju vēlēšanām gatavojoties, radīsim
jaunus — dižā Staļina laikmeta ciz-
nīgus mākslas darbus!

NOSLĒDZIES OTRAIS VISPASAULES MIERA PIEKRITĒJU KONGRESS

MANIFESTS VISAS PASAULES TAUTĀM

Karš draud cilvēcei — bērniem, sievietēm un vīriešiem. Apvienoto Naciju Organizācija neattaisno tautu cerības uz miera saglabāšanu. Cilvēku dzīvības un cilvēces kultūras sasniegumi ir briesmās!

Tautas grib cerēt, ka Apvienoto Naciju Organizācija katrā ziņā atgriezīsies pie tiem principiem, uz kādiem tā tika izveidota pēc otra pasaules kara, izveidota, lai nodrošinātu brīvību, mieru un tautu savstarpēju cieņu.

Bet vēl vairāk visas pasaules tautas palaujas uz sevi, uz savu apņēmību un labo gribu. Ikvienam cilvēkam ar veselu prātu ir skaidrs, ka tas, kas apgalvo: «karš neizbēgams» — ceļ neslavu cilvēcei.

Lasot šo vēstījumu, kas pieņemts otrā Vispasaules miera kongresā Varšavā 80 valstu tautu vārdā, neaizmirstiet, ka cīņa par mieru ir jūsu pašu sirdslieta. Ziniet, ka simtiem miljonu miera piekritēju apvienojušies sniedz jums rokas. Viņi jūs aicina piedalīties viscildevnākajā cīņā, kādu jebkad izcīnījis cilvēce, nešaubiģi ticēdama savai nākotnei.

Mieru negaida — miers ir jāizcīnā. Apvienosim savus spēkus un prasīsim, lai tiek pārtraukts karš, kas šodien posta Koreju, bet rīt jau draud uzliesmot visā pasaulē.

Cīnīsimies pret mēģinājumiem no jauna uzpūst izdzēstos kara pirkļus Vācijā un Japānā.

Kopā ar 500 miljoniem, kas parakstījuši Stokholmas Uzsaukumu, pieprasīsim: atomieroču aizliegumu, vispārēju atbrūnošanos, kontroli pār tiem pasākumiem. Stingra kontrole pār vispārējo atbrūnošanos un atomieroču iznīcināšanu tehniski ir iespējama. Vajag to tikai gribēt.

Piespiedīsim pieņemt likumus, kas soda par kara propagandu. Iesniegsim savu parlamentu deputātiem, savām valdībām un Apvienoto Naciju Organizācijai savus miera aizstāvēšanas priekšlikumus, kas izstrādāti otrā Vispasaules miera piekritēju kongresā.

Miera spēki visās zemēs ir pietiekami lieli, visas pasaulē cilvēku balsis skan pietiekami skaļi, lai ar kopējām pūlēm mēs varētu panākt piecu lielvalstu pārstāvju satikšanos.

Otrs Vispasaules miera piekritēju kongress ar vēl nepieredzētu spēku pierādīja, ka no piecām pasaules daļām sabraukušie cilvēki, neraugoties uz uzskatu dažādību, var savā starpā vienoties, lai novērstu kara postu un saglabātu mieru.

Lai valdības rīkojas tāpat, un miers būs glābts.

Vispasaules miera padomes sekretariāta komunikē

Varšava, 23. novembrī (TASS). 1950. gada 23. novembrī Varšavā notika otrā Vispasaules miera piekritēju kongresā ievēlētās Vispasaules miera padomes pirmā sēde. Vispasaules miera padomes sekretariāts publicēja šādu komunikē:

„Otrajā Vispasaules miera piekritēju kongresā ievēlētā Vispasaules miera padome apulcējās savā pirmajā sēdē Varšavā 23. novembrī. Tā ievēlēja Vispasaules miera padomes biroju. Birojā ietilpst šādas personas:

Priekšsēdētājs: Frederiks Žoljokiri.

Vicēpriekšsēdētāji: Pjetro Nenni, (Itālija), Eženi Kotona (Francija), Fletčers (ASV), Fadejevs (PSRS), Go Mo-žo (Ķīna), profesors Bernalss (Anglija), ģenerālis Lasaro Kardenass (Meksika), Arturs Lundkvists (Zviedrija), Infilds (Polija), Gabriels d'Arbusis (Melnā Afrika).

Biroja locekļi: Faržs (Francija), Sun Jat-sena kdze (Ķīna), Branka Fialjo kdze (Brazīlija), Elena Glēdičas kdze (Norveģija), Džesija Stritas kdze (Australija), Lui Saijans (Francija), Ilja Erenburgs (PSRS), Mukažovskis (Čehoslovākija), Pauels (Anglija), Hose Hirals (Spanija), Kossambi (Indija).

Generālsēkretars: Žans Lafits.

Sekretari: Fenoalteja (Itālija), Zilbers de Sambrens (Francija), garīdznieks Dars (ASV), Gulajevs (PSRS), Emi Sjao (Ķīna), Palamede Borsari (Brazīlija), Aivors Montegju (Anglija).

Vispasaules miera padome uzdeva sekretariātam nodrošināt, lai visi otrā Vispasaules miera piekritēju kongresa lēmumi un dokumenti tiktu ātri publicēti.

Varšavā, 1950. gada 23. novembrī

Žurijas ziņojums par Starptautisko miera premiju piešķiršanu

Varšava, 22. novembrī (TASS). Starptautisko Miera premiju žurija noturēja sēdes Pragā no 1950. gada 19. līdz 23. augustam un uz pēdējo sēdi sanāca Varšavā.

Žurija izskatījusi nacionālo miera piekritēju komiteju izraudzītos 110 darbus un 6 darbus, ko iesniegušas atsevišķas personas.

Žurija vienbalsīgi apstiprināja sekojošus priekšlikumus un iesniedza tos Vispasaules miera piekritēju kongresa pastāvīgajai komitejai:

1) Piešķirt Miera goda premiju izņēmuma kārtā Čehoslovākijas rakstniekam mceklim Juliusam Fučikam par grāmatu, ko viņš sarakstījis pirms nāvessoda: „Reportāža ar cilpu kaklā”.

2) Piešķirt Starptautisko miera premiju literatūrā Pablo Nerudam par poemu „Mežcirtēj, mosties!” un dzejniekam Nazimam Hikmetam.

3) Piešķirt Starptautisko miera premiju mākslā Pablo Pikaso par viņa pirmo „Miera baložu” attēlu un Polam Robsonam par „Miera dziesmu”.

4) Piešķirt Starptautisko miera premiju kino nozarē Vandai Jakubovskai par filmu „Pēdējais cēliens” un Ovanesovai, Kišam, Bobrovam, Besarabovam, Kaspijam, Sologubovam un Illešam par padomju un ungaru filmu „Pasaules jaunība”.

Saskaņā ar žurijas statutu 7. pantu zelta Miera medaļu piešķirt:

Literatūrā: Libanas žurnālam „At-Tarik”, Žanam Rišaram Blokam par grāmatu „No okupētās Francijas līdz apbrūnotai Francijai” un Michailam Sadovjanu par grāmatu „Mitrja Korkors”.

Mākslā: gleznotājam Renato Gutuzo par albumu „Dievs ar mums” un māksliniekam Kandido Portinari par freskām „Tiradentes”, čehu muzikim Vaclavam Dobiašam par kantāti „Celdams dzimteni — stiprināsi mieru”.

Kino nozarē Lui Dakenam par filmu „Cīņa par dzīvību”.

Pēc komitejas ieteikuma žurija piešķir zelta medaļu izstādei „Varšavas atjaunošana”.

Nodibinot Apvienoto Naciju Organizāciju, pasaules tautas lika uz to lielas cerības. Vislielākā no tām bija cerība uz mieru.

Bet karš jau šodien izjaucis vairāku tautu mierīgo dzīvi, un rīt tas draud izjaukt mierīgo dzīvi visai cilvēcei. Ja Apvienoto Naciju Organizācija neattaisno galveno cerību, ko uz to likušas visas pasaules tautas — tiklab tās, kas šajā organizācijā pārstāvētas ar savām valdībām, tā arī vēl nepārstāvētās, — ja Apvienoto Naciju Organizācija nenodrošina cilvēcei mieru, tad tas nozīmē tādēļ, ka šo organizāciju dabūjuši savā ietekmē spēki, kas ignorē vienīgo iespējamo ceļu uz vispārējo mieru — cenšanos panākt vispārēju vienprātību.

Ja Apvienoto Naciju Organizācija grib attaisnot cerības, ko cilvēce vēl uz to liek, tai jāatgriežas uz tā ceļa, kuru tautas tai nosprauda tās dibināšanas dienā, un kā pirmais solis šajā ceļā jāpanāk, lai visdrīzākajā laikā tiek sasaukta piecu lielvalstu — ASV, Francijas, Padomju Savienības, Anglijas un Ķīnas tautas republikas konference pastāvošo nesaskaņu apspriešanai un nokārtošanai miera ceļā.

Otrais Vispasaules miera piekritēju kongress, kas sastāv no 80 zemju delegātiem un ir mieru mīlošs cilvēces patiesais pārstāvis, pieprasa, lai Apvienoto Naciju Organizācija un atsevišķu valstu likumdevēji orgāni, kuru priekšā atbildīgas attiecīgas valdības, nekavējoties izskata šādus priekšlikumus, kā atjaunot un saglabāt mieru, atjaunot un saglabāt uzticību starp visām zemēm neatkarīgi no viņu sociālajām sistēmām:

1. Nobažījušies, ka karš, ko pašlaik izcīnā Korejā, ne vien nes izmērojamu postu korejiešu tautai, bet arī draud izvērsties par jaunu pasaules karu, mēs prasām izbeigt šo karu, izvest ārzemju armijas no Korejas un iekšējo konfliktu starp abām Korejas daļām nokārtot miera ceļā, piedaloties korejiešu tautas pārstāvjiem. Mēs pieprasām, lai šo jautājumu izlemj Drošības padome pilnā sastāvā, piedaloties Ķīnas tautas republikas pārstāvjiem. Mēs aicinām izbeigt amerikāņu karaspēka intervenciju Ķīnas salā Taivanā (Formozā) un karadarbību pret Vjetnamas republiku, kurā arī slēpjas pasaules kara draudi.

2. Mēs kategoriski nosodām jebkurus mēģinājumus un pasākumus, kas izlemti, pārkāpjot starptautiskās vienošanās, kuras aizliedz Vācijas un Japānas remilitarizāciju. Šie mēģinājumi un pasākumi nopietni apdraud mieru. Mēs neatlaidīgi prasām noslēgt miera līgumu ar apvienotu un demilitarizētu Vāciju, tāpat arī ar Japānu, un no šīm abām zemēm izvest okupācijas karaspēkus.

3. Varmācīgos mēģinājumus noturēt tautas atkarībā un koloniālā apspiestībā mēs uzskatām kā apdraudējumu miera lietai un pasludinām šo tautu tiesības uz brīvību un neatkarību. Mēs esam pret rasisku diskrimināciju jebkurā formā, jo tā izraisa naidu starp tautām un arī apdraud mieru.

4. Mēs uzskatām par nepieciešamu atmāskot agresoru mēģinājumus saņemt pašu agresijas jēdzienu un tādā ceļā dot ieganstu ārzemju intervencijai citu valstu iekšējās lietās. Nekādi politiskie, stratēģiskie vai ekonomiskie apsvērumi, nekādi motīvi, kas saistīti ar iekšējo stāvokli vai iekšējiem konfliktiem vienā vai otrā valstī nevar attaisnot nevienas valsts bruņotu iejaukšanos kādas citas valsts lietās. Agresija ir tās valsts noziedzīgs akts, kura pirmā lieta bruņotu spēku pret kādu citu valsti — vienalge, ar kādu ieganstu.

5. Mēs uzskatām, ka jauna kara propaganda joprojām nopietni apdraud tautu mierīgo sadarbību un ir viens no smagākajiem noziegumiem pret cilvēci.

6. Visi godīgie cilvēki, neatkarīgi no viņu politiskās pārliecības, uzskata civiliedzīvotāju nesaudzīgo masveida iznīcināšanu par noziegumu pret cilvēci. Mēs prasām, lai autoritativa starptautiska komisija izskatītu Korejā pastrādātos noziegumus, un pie tam arī jautājumu par ģenerāļa Makartura atbildību.

7. Izteikdami vitalās prasības, ko izvirza tautas, kurām jāiznes uz saviem pleciem viss kara budžetu smagums, kā arī vēlēdamies nodrošināt visai cilvēcei stingru un ilgstošu mieru, mēs nododam Apvienoto Naciju Organizācijai, parlamentu un tautu izskatīšanai šādus priekšlikumus:

— bez ierunām aizliegt visu veidu atomieročus, bakterioloģiskos un ķīmiskos ieročus, indīgās vielas, radioaktīvos un visus pārējos masveida iznīcināšanas līdzekļus;

— pasludināt par kara noziedznieci to valdību, kas pirmā tos lieto.

AICINĀJUMS APVIENOTO NACIJU ORGANIZĀCIJAI

darāma arī, ja ir pamats pieņemt, ka pastāv bruņotie spēki, bruņojumi un ieroču ražošana virs pietiekajiem apmēriem.

Šis priekšlikums par bruņoto spēku ierobežošanu ir pirmais solis ceļā uz vispārēju un pilnīgu atbrūnošanos, kura ir miera piekritēju gala mērķis.

Otrais Vispasaules miera piekritēju kongress izsaka pārliecību, ka mieru nav iespējams garantēt, kamēr spēku līdzsvaru cenšas nodibināt ar drudzainu bruņošanu. Kongress norāda, ka ierosinātie pasākumi nedos nekādas militāras priekšrocības ne vienai, ne otrai pusei, ka tie katrā ziņā novērsīs karu, garantēs drošību un cels visas pasaules tautu labklājību.

8. Mēs norādām, ka daudzu valstu pāriešana uz kara ekonomiku arvien jūtāmāk traucē valstu ekonomiskos sakarus un tiklab izejvielu, kā arī rūpniecības izstrādājumu apmaiņu starp tām, postoši ietekmē daudzu tautu dzīves līmeni, aizkavē saimniecisko progresu un komerciālo sadarbību starp visām zemēm un gala rezultātā rada konfliktus, kuri apdraud mieru. Vadīdamies no visu zemju iedzīvotāju dzīves interesēm un tiekdamiem pēc starptautiskā stāvokļa uzlabošanas, mēs ierosinām atjaunot normas tirdzniecības attiecības starp dažādām zemēm uz abpusēji izdevīgiem noteikumiem, kas apmierinātu tautu pieprasījumu, izslēgt ekonomisku diskrimināciju jebkurā formā, nodrošinātu lielo un mazo valstu nacionālās ekonomikas attīstību un saimniecisko uzplaukumu.

9. Uzskatīdami, ka kultūras sakaru pārtraukšana starp tautām noved pie to izolētības, savstarpējas saprašanās izstrādes, rada savstarpēju neuzticību un sekmē kara propagandu un ka, no otras puses, kultūras sakaru nostiprināšanās starp tautām rada savstarpējās saprašanās un uzticības priekšnoteikumus kopīgā cīņā par mieru, mēs aicinām visas valdības veicināt tautu kultūras sakaru uzlabošanu, iepazīšanos ar citu tautu kultūras sasniegumiem. Mēs ierosinām veicināt kultūras darbinieku starptautisku konferenču sasaukšanu, citu tautu literatūras izdošanu plašos apmēros, kā arī iepazīšanos ar šo tautu mākslu.

10. Aicinādami Apvienoto Naciju Organizāciju attaisnot tautu cerības, darām tai zināmu, ka esam nodibinājuši Vispasaules miera padomi — reprezentatīvu orgānu, kurā ietilps visas pasaules tautu pārstāvji un būs pārstāvētas tiklab zemes, kas ietilpst Apvienoto Naciju Organizācijā, kā arī tās, kas tajā nav pārstāvētas, tai skaitā arī to zemju tautas, kuras tagad vēl ir atkarīgas zemes un kolonijas.

Vispasaules miera padome aicinās Apvienoto Naciju Organizāciju patiešām izpildīt savu pienākumu — nostiprināt un attīstīt visu zemju mierīgo sadarbību. Padome uzņemsies lielu uzdevumu nodrošināt stingru un ilgstošu mieru, kas atbilst visu tautu dzīves interesēm. Vispasaules miera padome dos cilvēcei pārliecību, ka, neraugoties uz tagadējām grūtībām, kuras nedrīkst vērtēt pārāk zemu, Padome izpildīs savu misiju.

Otrais Vispasaules kongress, apzinādamies savu atbildību tautu priekšā, griežas arī ar svinīgu aicinājumu pie lielvalstīm un liek tām priekšā 1951. un 1952. gada laikā progresējošos apmēros, vienlaikus un proporcionāli samazināt visus bruņotos spēkus — sauszemes, gaisa un jūras spēkus — apmēros no vienas trešdaļas līdz pusei.

Tāds pasākums izšķirīgi ierobežos bruņošanās sacensību un mazinās agresijas briesmas. Tas palīdzēs samazināt valstu kara budžetus, kuri smagi gulstas uz visiem tautas slāņiem. Tas palīdzēs arī atjaunot starptautisko uzticību un nepieciešamo sadraudzību starp visām valstīm, neatkarīgi no to iekārtas.

Kongress pazino, ka atomieroču un citu masveida iznīcināšanas līdzekļu aizlieguma ievērošanu, kā arī parasto bruņošanu un bruņojumu ierobežošanu — tehniski iespējams kontrolēt.

Pie Drošības padomes jānodibina starptautisks kontroles orgāns ar autoritativu inspekciju. Šim orgānam par pienākumu jāuzliek kontrolēt tiklab bruņojumu ierobežošanu, kā arī atomieroču, bakterioloģisko, ķīmisko un citu masveida iznīcināšanas līdzekļu aizlieguma ievērošanu.

Lai šī kontrole būtu efektīva, tai jāattiecas ne vien uz bruņotiem spēkiem, pastāvošo bruņojumu un ieroču ražošanu, ko katra valsts pieteikusi, bet pēc starptautiskās kontroles komisijas prasības kontrole iz-

Miera aizstāvēšanas sapulces aizliegtas. Policija šauj uz miera piekritējiem un piekauj tos.

No vajāšanām nav pasargāti arī zinātnieki.

Otrs Vispasaules miera piekritēju kongress apsvēc miera piekritējus — policējiska terora upurus un kategoriski protestē pret viņu vajāšanu.

Kongress prasa visu policējiskā terora upuru tūlītēju atbrīvošanu.

Kongress aicina visas pasaules tautas solidarizēties ar cildenajiem miera piekritējiem, panākt viņu atbrīvošanu, atbalstīt un aizstāvēt visus, kas cīnās par mieru visā pasaulē.

Rezolūcija jautājumā par represiju upuriem

DEPUTATU KANDIDATI

Vīni attaisnos kolektīva uzticību

Tas ir liels gods un liela atbildība, — klūt padomju zemē par deputatu. Šo godu izpelnās un šo atbildību uztic tikai pašiem labākajiem, pašiem apzinīgākajiem mūsu vidū. Padomju deputāts — kā to skaisti pateicis biedrs Stalīns — ir tautas kalps. Padomju tautai šai amatā vajadzīgs krietns un uzticams darbinieks, kas grib un prot darīt savai tautai labu, kas tautas intereses stādā pāri par savām personīgajām, kas nelokāmi iet boļševiku partijas un biedra Stalīna nosprausto ceļu.

Tautas atzinība nav viegli iekarojama. Te nelīdz ne skaisti vārdi, nedz solījumi. Vienīgi darbi ir tie, pēc kā tauta vērtē katru cilvēka lomu un nozīmi. Vienīgi ar darbiem iespējams iegūt sabiedrības cieņu un uzticību. Un vispirms tā ir kārtējo pienākumu pildīšana savā darba vietā — rūpnicā un uzņēmumā, kolchozā un padomju saimniecībā, skolā un teātri — kas rāda, vai cilvēks ir uzticības cienīgs. Precīzi izpildot katru uzdoto darbu, rūpīgi veicot kolektīva uzticētos sabiedriskos pienākumus — vienalga, sīkus vai lielus, aug pats cilvēks un viņa cieņa darba biedru vidū.

Mūsu valstī saimnieks ir pati tauta. Visus jautājumus — politiskā un ekonomiskā, sabiedriskā un sadzīves jomā, kā ciema un rajona, tā republikas un diēnā, Republikai Savienības mērogā — izšķiram mēs paši. Mēs paši izvēlam deputātus, kuriem dodam tiesības lemt un rīkoties mūsu vārdā. Un kad padomju laudis savos kolektīvos spriež, kuram no sava vidus piešķirt šīs lielās tiesības, tad viņi izrauga cilvēkus, kas vienmēr un visur godīgi un pašizliedzīgi pildījuši savus pienākumus, cilvēkus, kas no visas sirds dzīvo sava kolektīva kopīgo dzīvi. Varat ielūkoties, kurā darba vietā vien tik, it visur jūs atradīsiet apstiprinājumu šim konstatējumam.

Lūk, piemēram, Akademiskais Dramas teātris. Šā teātra kolektīvs par deputātu kandidātiem Rīgas pilsētas darba lauzi deputātu padomes vēlēšanām izvirzījis savu direktoru, LPSR nopelniem bagātu mākslinieku, Stalīna premijas laureātu Richardu Zandersonu un Stalīna premijas laureāti Veltu Līni, bet par deputātu kandidātiem Stalīna rajona darba lauzi deputātu padomes vēlēšanām — aktīsi Zigrīdu Grīsi un aktieri Kārlī Strāderu.

Pajautājiet jebkuram Dramas teātra aktierim vai tehnikiskajam darbiniekam, kādēļ par saviem kandidātiem viņi ir izraudzījuši tieši Zandersonu, Līni, Grīsi un Strāderu? — un jūs, līdz ar atbildēm vai garākiem stāstiem par šo biedru mākslinieciskajiem vai sabiedriskajiem nopelniem, dzirdēsiet vienprātīgu apgalvojumu, ka viņi uzticību izpelnījušies, pirmkārt, ar to, ka pienākuma izpildei allaž etdod visus spēkus un prasmī, ka kolektīva intereses viņiem ir sirds lieta. Katrā ziņā jums pateiks arī to, ka šie četri biedri nav teātri vienīgie, kas strādā apzinīgi un pašizliedzīgi. Tādu ir lielam lielais vairums. Bet katrs pa-

svītros, ka, lūk, šie četri izvirzījušies pirmajā rindā pašu labāko vidū.

Un tā tas arī ir. Dramas teātra direktors Richards Zandersons cieņu iemantojis gan kā mākslinieks, gan kā teātra vadītājs, aktīvs sabiedrisks darbinieks un visvairāk — kā kvēls padomju patriots. Istenībā būtu jāsaka, ka visas šīs īpašības viņā nav viena no otras atdalāmas, tās veido vienu veselumu. Kārtodams, varbūt, ne sevišķi patīkamos administratīvos jautājumus, viņš ir arī mākslinieks, kurš nemitīgi domā par šī teātra māksliniecisko augšanu, par jau iestudēto inscenējumu uzlabošanu un topošo uzvedumu jo rūpīgu sagatavošanu. Tēlodams kādu lomu uz skatuves (kaut vai savu jaunāko lomu — Andreju A. Tiklija lugā «Kalevas meistari», kuras pirmizrādi skatījām nupat, pagājušo ceturtdien), viņš ir arī sabiedrisks darbinieks, kurš, pirmām kārtām, domā par to, ko skatītājs ar šo tēlu iegūst, kādas atziņas un jūtas tēls izraisa, kā tas audzina, iedvesmo un izglīto skatītāju. Protams, tēla veidošana katram aktierim ir process, kas pats par sevi sagādā gandarījumu, kas piepilda viņa organiskās alkas pēc mākslinieciskās daiļrades. Tādēļ jau viņš ir aktieris. Un tomēr tāds aktieris kā Richards Zandersons tēlu rada vispirms tādēļ, ka ar tā palīdzību viņš grib ietekmēt sabiedrību, ka katrs pareizi izveidots tēls ir impulss, kas kaut vai par soli mūs tuvina komunismam.

Sabiedrisko un māksliniecisko interešu vienība vispār raksturīga ikvienam padomju māksliniekam. Richarda Zandersona skatuves gaitā, tas izpaudies sevišķi spilgti. Tam vispārpiecinotšākais apliecinājums ir viņa izveidotais Vladimira Iljiča tēls «Kremļa kurosantos» un «Cilvēkā ar šauteni». Tas, ko, šo zaišo tēlu veidojot, bija panācis Zandersons, pa spēkam vienīgi tādām aktierim, kas pāri visam stādījis kalpošanu tautai, par savu galveno uzdevumu spraudis komunisma ideju iesakņošanu skatītāju apziņā.

Dramas teātra kolektīvs visu to ļoti labi izpratis. Un tādēļ bija gluži dabiski, ka, izvirzot savu pārstāvi pilsētas padomē, tas izvēlējās Richarda Zandersona kandidāturu. Turklāt R. Zandersona piemērotība darbam pilsētas padomē jau ir, kā saka, praksē pārbaudīta. Viņš ir deputāts arī pašreizējā Rīgas pilsētas darba lauzi deputātu padomē. Kā jau mākslinieks, viņš visvairāk vēlējis dot, darbotamies kultūras un izglītības komisijā. Rīgā ir daudz tādu bibliotēku, klubu, kultūras namu, kuriem Zandersona pieredze un zināšanas palīdzējušas izlabot kļūdas, izstrādāt turpmākas darbības plānus un tos realizēt. Un Dramas teātra kolektīvs tāpat kā visi Rīgas iedzīvotāji domā, ka turpmāk Richarda Zandersona veikums arī šai darba jomā būs vēl plašāks, dziļāks, daudzpusīgāks.

Ja, runājot par Richardu Zandersonu, jāuzsver sabiedrisko un estētisko inte-

rešu saskaņa viņā kā māksliniekā un kā cilvēkā un ja atzīstam, ka tieši ar šo īpašību viņš kļuvis par audzinotāju paraugu visam kolektīvam, tad ar tikpat lielām tiesībām tas sakāms arī par Zigrīdu Grīsi. Pajautājiet Dramas teātra laudīm, kāda loma, kāda vieta viņu kolektīva ir Zigrīdai Grīsei, un jūs saņemsit atbildi: viņa ir mūsu kolektīva sirds. Tas ir labs un piemērots apzīmējums partijai pirmorganizācijas sekretarei. Un viss Zigrīdas Grīses līdzšinējais darbs ir uzskatāms pierādījums, ka tas ir godam nopelnīts apzīmējums.

Pirmajos gados pēc Rīgas atbrīvošanas no okupantu jūga, Grīse bija teātra vietējās komitejas priekšsēdētāja. Jau tad viņa dziļi iedzīvojas katrā aktiera, katrā Dramas teātra skatuves strādnieka interesē un vajadzību lokā. Jau tad viņa iemācījās visa kolektīva intereses uzlikt par savām personīgajām interesēm. Kad teātra komunisti viņu ievēlēja par partijas pirmorganizācijas sekretari, viņas pienākumu un uzdevumu joma paplašinājās, viņas darbs kļuva vēl nozīmīgāks un atbildīgāks. Tagad viņai jāplāno un jāvada kolektīva idejiskā audzināšana, jāorganizē un jāvirza kolektīva apņēmība pacelties arvien augstākā idejiski mākslinieciskā līmenī. Tas prasa daudz darbu, pūļu. Pati neatlaidīgi mācīdamās, viņa veic savus atbildīgos uzdevumus arvien labāk, pamatīgāk. Tai pašā laikā Zigrīda Grīse

vispārēju atzinību izpelnījusies arī ar savu līdzinējo darbu Stalīna rajona darba lauzi deputātu padomē.

Viena no talantīgajām latviešu padomju jaunās paaudzes aktrīsēm, ko vienādi iemīļojuši kā skatītāji, tā darba biedri, ir Stalīna premijas laureāte Velta Line. Lūk, arī viņu līdz ar Zandersonu un Grīsi Dramas teātra saimē grib redzēt par savu deputāti.

Kurš gan nav priecājies par siltajiem, dziļi jūtu apgarotajiem, ar lielu māksliniecisku drosmi veidotajiem Līnes tēliem, sākot ar Ardova «Pelnrušķīti», kurā viņa debitēja pēc teātra studijas absolvēšanas, un beidzot ar lielajām lomām Ostrovska, Ibsena un Upiā luģās? Tas nav tikai spilgtais talants, kas saista mūsu uzmanību. Vispirms tā ir mākslinieces nemitīgā augšana, attīstība, ko ar gandarījumu vērojam Veltas Līnes personā.

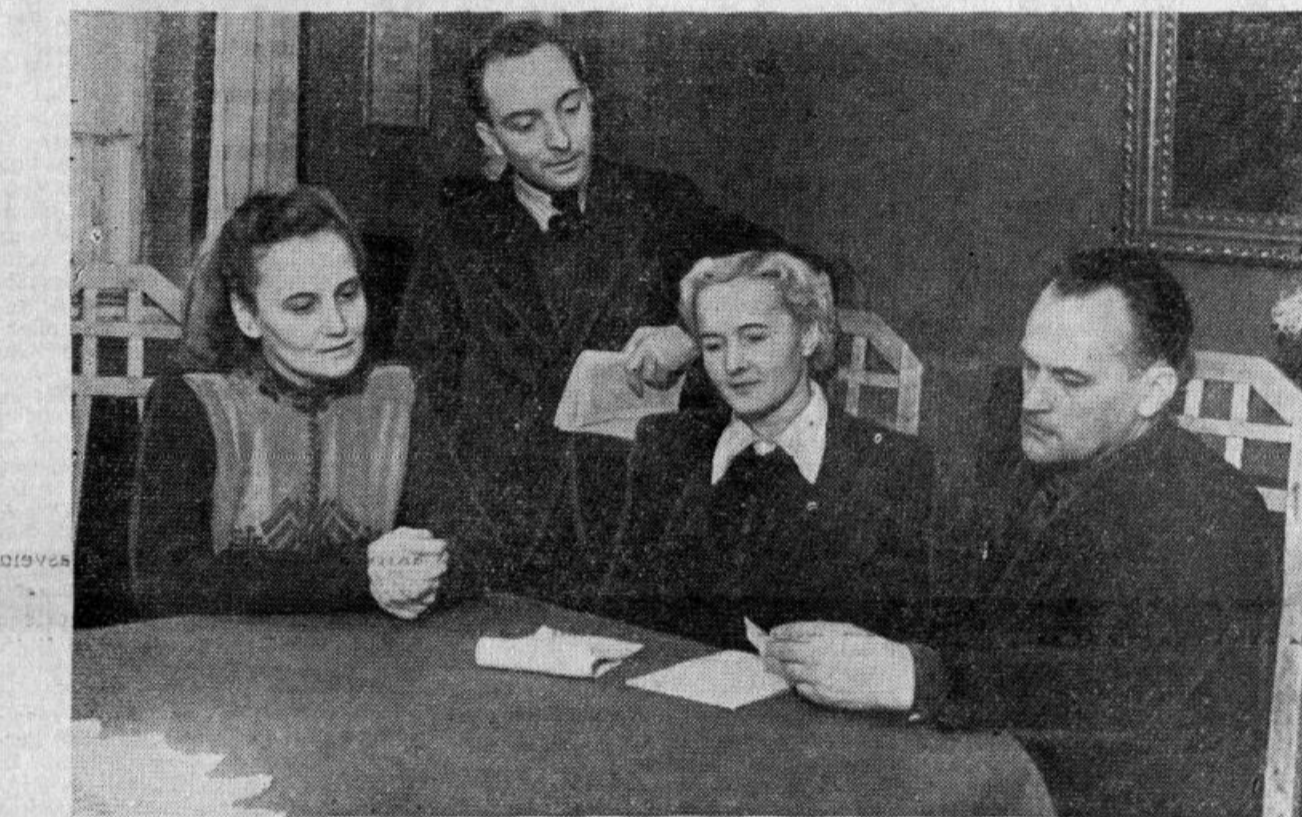
Lai augtu un attīstītos, nepieciešams saprast, ka stāvēt uz vietas nedrīkst. Bet vēl nepieciešamāk apzināties mērķi: kurb un kādēļ tiekties. Veltai Līnei šāda apziņa ir. Viņa zina, ka jāceļ sava meistarbība, jāpadziļina zināšanas, jāpastiprina socialistiskā realisma izpratne un — kas pats galvenais — jāapgūst padomju mākslas sabiedriskā jēga, jo tikai tādā ceļā mākslinieks spēj kļūt par savas tautas iedvesmotāju un interešu paudēju, izveidoties par pilnvērtīgu līdzgaitnieku visu padomju zemes darba lauzi ceļā uz komunisma gaišajām virsotnēm.

Skaidrs, ka cilvēkam, kurš savu darbu dara, mēcās un attīstās ar tādu apņēmību un izpratni, var uzticēt visatbildīgākos sabiedriskos uzdevumus.

Isti sabiedriskā darba entuziasts Dramas teātri ir aktieris Kārlis Strāders. Viņa neizmējamā aktivitātē līdiski izpaužas visdažādāko arodorganizācijas, jo sevišķi — sociālās nodrošināšanas padomes uzdevumu veikšanā. Tiesa, dažs labs, varbūt, teiks — tie jau tādi sīki uzdevumi. Bet ja par šo šķietami sīko uzdevumu veicēju viss kolektīvs vienprātīgi saka: ja Strāders ir ko uzņēmies, tad tas tiks izdarīts un teicami izdarīts, tad šis cilvēks ir vairāk cieņas un atzinības vērts nekā «lielu» uzdevumu veicējs, kurš savus pienākumus pilda slikti vai viduvēji.

Tikpat spilgti Kārlis Strādera pienākumu apziņa izpaužas arī mākslinieciskajā darbā. Viņa darba gaitā nav tādas lomas, kuras sagatavošanā būtu jātama paviršība, vienaldzība. Katrs Strādera veidotais tēls liecina par nopietnu darbu, sirsniņu pieķeršanos tēlam, pamatīgu iedzīvošanos tēla psihiskajā pasaulē. Ar šīm īpašībām Kārlis Strāders cienīgi nostājas blakus pārējiem Dramas teātra labākajiem, nopietnākajiem māksliniekiem.

Tādi ir tie cilvēki, kurus Dramas teātra kolektīvs, uzskatīdams par krietnākajiem savā vidū, izvirzījis par deputātu kandidātiem. Nav šaubu, ka viņi godam attaisnos kolektīva uzticību.

Dramas teātra kolektīva izvirzītie deputātu kandidāti Velta Line, Kārlis Strāders, Zigrīda Grīse, Richards Zandersons A. Rauzes un V. Kalējs

PIE VOLGAS LIELAJIEM CELTĒNIEM

Ceļa piezīmes

ADOLFS TALCIS

Kuibisevā jau pirmajās dienās saticu laudis, kas bijuši Rīgā vai pazina mūsu laudis no Lielā Tēvijas kara laikiem. Mākslas darbnīcā — izstādē vietējie darbinieki interesējās par mūsu māksliniekiem.

Radiokomitejas priekšsēdētāja Polina Ivanovna Achimirova vēlas, lai pasveicinātu redaktori Ernestīnu Niedri. Kur iedams, visur laipni, izpalīdzīgi biedri. un tāda sajūta, ka neatrodies vis divi tukstoši kilometru no Rīgas: padomju zemē visur esi starp cilvēkiem, viena liela kopīga darba darītājiem. Saprota, visi čakli gatavojas vietējo darba lauzi deputātu Padomju vēlēšanām, ik ielā krāšņi dekorēti vēlēšanu agītpunkti. Un arī šeit galvenā tema ir lielās staliniskās celtnes, un pirmkārt topošā Kuibisevas hidroelektriskā spēkstacija, kas pamatos pārveidos dzīvi tālā, plašā apkārtnē. Tāpēc laudis dodas tai palīgā gan no pilsētas, gan tuvienu, gan tālienes.

5.

Kamēr vēl pieturas iabvēlīgi laika apstākļi, steidzos laukā uz celtniecības vietu. Atkal brauciens pa Volgu, Zīgulu kalnu rudenīgās, brīnumainās krāsas un plašie ūdeņi! Pie celtniecīkiem brauc viesos kādas Kuibisevas rūpnīcas sadarbības kolektīva mākslinieki. Gandrīz visu ceļu akordeonists spēlē skaistās krievu dziesmas, dzied līdzī visi atpūtas telpas pasāžieri.

Dziesmas plūst cilvēkiem no sirds, plaša, neaptrēvama, liekas, traucas kaut kur prom pa Krievzemes kalniem un lejām, pa stepēm un mežu biežokniem.

No Kuibisevas pie spēkstacijas celtniekiem katru nedēļu izbrauc vietējie

mākslinieki un Klubā pašdarbības pilcīcu kolektīvi. Uz celtnes pivedceļu būves vietu izbraukuši arī gandrīz visi vietējie rakstnieki apzabala nodaljas priekšsēdētāja Vasilija Kozina vadībā. Viņi piedalās agītacijā un, protams, vāc arī materiālus saviem literārajiem darbiem.

Kuibisevas hidroelektriskās spēkstacijas celtniecības pārvaldes teritorijā norisinās pazaidām organizēšanas darbi: specialistu un strādnieku kompektēšana, materiālu un tehnikas sagāde, pivedceļu būves, dažādi zemes rakšanas un sagatavošanās priekšdarbi. Jau gan pārcēlušās vairāk simtu māju uz jaunām pilsētām, nākamās Kuibisevas jūras piekrastē, bet tas viss vēl tikai plāniski paredzamo darbu grandiozajos apjomos.

Vispār — celtniecības darbi norisinās nenosakāmi plašā teritorijā. Pa to kustas dažāda veida transporta līdzekļi, un protams — cilvēki un atkal cilvēki: inženieri, tehniķi, mašīnisti, kaļēji, atslēdznieki, betonētāji, zemes rācēji, grāmatveži — dažādu arodu specialisti un vienkāršie strādnieki, kolchoznieki un kolchoznieces, kas atsteigušies talkā slavenajiem celtniekiem. Specialisti un strādnieki sabraukuši no malu malām — no Maskavas un Kijevas, Minskas un Rīgas, Murmanskas un Vladivostkas, Tbilisi un Krasnodaras: krievi, ukraiņi, gruziņi, uzbeki, tatarī, čuvaši, mordvīni, — dažādu tautību laudis, padomju laudis ar vienu domu un vienām interesēm — ātrāk un labāk uzcelt šo vienu no lielākajām Stalīna laikmeta celtnēm.

Pārvaldē iepazīnos ar vepāko inže-

neri Dmitriju Železnovu. Izrādījās, divus gadus viņš strādājis Rīgā, mūsu dzīvokļu celtniecības nozarē. Pēc profesijas — inženieris konstruktors Rīgā dzīvodams. Konstruējis kombinētu dzelzsbetona armatūras ierīci. Piedalījies ar to Vissavienības konkursā un 1949. gadā ieguvis augstāko prēmiju.

Līdz 1940. gadam Železnovs dzīvojis Gorkijā, strādājis V. M. Molotova vārdā nosauktajā Gorkijas auto rūpnīcā. Vēl zēns būdams, mācīdamies tehnikumā, viņš piedalījās šīs rūpnīcas celtniecībā. Tā ir viena no pirmajām grandiozajām celtnēm, kas pēc biedra Stalīna ierosmes uzcelta pirmajā piecgadē. Inženieris stāstīja:

— Tajā vietā, kur tagad atrodas auto rūpnīca un socialistiskā pilsēta, toreiz bija tikai purvs un kāda nabadzīga sādzele. Līdz ceļiem duļos un ūdeņi mēs rakām zemi, nesām kriegēlus, maisījām betonu. Auto rūpnīcā nav neviena ceča, kur es nebūtu lējis betonu. Kapitalistu zemēs neīcēja, ka mēs ko uzcelsim. 1934. gadā pie mums atbrauca dānu rakstniece Karina Michaelis. Viņa ieradās Nižņinovžorodā pārliecināties, «vai boļševiki tiesām uzcelt auto rūpnīcu un vai tiesām tur ražo automobiļus». Bet boļševiki! šajā laikā bija uzceluši ne vienu vien gīzantu, un tāpat kā turpmākos gados arī tagad atka celam uzreiz veselās Diecas pasaulē vēl nepieredzētas milzu celtnes.

Salīdzinājumā ar kapitalistiskajām valstīm raksturīgi šādi skaitļi: Suecas kanāli — 116 km garumā būvēja 11 gadu. Panamas kanāli — 81 km garumā — 34 gadus, vislielākai ASV hidroelektriskajai stacijai Baulder-Dem uz Kolorado apes ir apm. 1 milj. 300 tūkstoš kilovatū laudas, Grend-Kuli spēk-

staciju uz Kolumbijas apes ceļ jau 20 gadu. Tenesi — 35 gadus, un abas nav vēl pabeigtas.

Septiņdesmit piecus procentus valsts budžeta Amerikas Savienotās Valstīs izdod kara gatavošanai, no kuriem laba tiesa aiziet varonīgās Korejas tautas apspiešanai un mierīgu iedzīvotāju sīpkavošanai, — pieļilst inženieris. — Arī mums jātur acis vaļā, — ar darbu, ar nemitīgu miera propagandu pasaulē, ar tautu, vidū jādod pretsitiens kara kurinātājiem.

Inženieris Železnovs cēlies no strādnieku revolucionāru cilts. Viņa tēvs pilsonu kara laikā kā Sarkanās Armijas dalas komandieris kritis no bandītu lodes. Jeļozars Ivanovičs Železnovs bijis strādnieks — mehaniķis, prātis visu ko savā aroda: labot kulmašinas, automobiļus un palkstējus. Līdz Oktobra socialistiskajai revolūcijai nav tomēr varējis tālāk tikt par vienkāršu fabriķas strādnieku. Viņa dēlu, Dmitriju Železnovu, audzinājis un ekonomiski socialistiskā rūpnīca. Tagad viņš ir inženieris un visas savas zināšanas nolēmis ziedot komunisma celtniecībai.

Bija vēls novakars, mēs sēdējām celtnieku kopmītnē, lielā gaišā telpā, kur bija novietotas kādas desmit piec viesnīcī paraugu apkārtas gultas ar pāri segai atloctiem sniegtajiem palāgiem un augstu uzbrīnātiem spilveniem. Mūsu istabā atradās daži inženieri un praktiķanti, kas tikko beiguši savas speciālās mācību iestādes. Lielais vairums nesen kā ieradušies, kārtu savus dokumentus, drusku nobažījušies, ka tikai neizgāž cauri. Daži ar pūlēm atbrīvoti no līdzšinējām darba vietām.

— Arī mans priekšnieks par var! negriboja laist manī vaļā, — rokas berzēdams, stāstīja inženieris Judavovs, priecīgs, ka tomēr beidzot «izrāvis».

Jurījs Skidančuks, nesen kā beidzīs Kijevas ceļu būves institutu, noīcēja: — Kaut laistu tūlīn kļāt pie ista darba, nemaninēt: pa birojiem...

— Neļaidies, dabūsi izstrādāties pēc sirds patikas, — drošināja Železnovs.

— Vārbūt kļūsi slavenš darba varonis. — Visi mēs kļūsim slavenš, kad uzcelsim šo grandiozāko pasaulē celtni, — piecīlā kāds jauns puisis, ar tikko dīzstošām melnām ūsīmām uz virsūpas, Jauneklīgā sajūsmā viņš krieviski nodeklamēja N. A. Nekrasova pravietiskās rindas:

Cīts laiks un cītas ainas dzims, To sākumu es jauzu. Pie milās apes dzīve būs Ne gādījamam lauta. No važām brīva beidzot kļūs Tad mūžam sīkstā tauta, Un daudzās jaunās mītnes cels Pie Volgas visos klajos, Reiz cilvēks katru šķērslī šķels, Un vilnos mirdzošajos Daudz kužu — milzu strauji trauks, To skaitam nebūs gala, Un mūžam darba rosme plauks Šīs sīrmās apes malā.

Brīdi iestājās pārdomu pilns klusums. Tādi brīži rodas, kad cilvēku dvēseles skar lielas un cildenas izjūtas.

Jā, dižā Krievzeme, kāda gan tu izskatīsies pēc gadiem pieciem, septiņiem? Un kāda izskatīsies Ukraina? Un Turkmenija? Un Latvija? Vīsa milzīgā, nepārskatāmā Padomju zeme?!

Kad nostājas pie mūsu planetas austrumu puslodes vecās kartes, kur it kā dabā redzam dzeltenus smilšu klajumus velamies no dienvidaustrumiem, tad tikai isti saprotam, ko nozīmē jaunās mežu aizsargjoslas, milzu kanāli, apūdeņošanas ierīces un spēkstacijas. Pēc cilvēces lielākā ģenija, biedra Stalīna ierosmes padomju cilvēks, pārveidojot sabiedrības dzīvi, tāpat kā citur arī te stāties pretī dažos stichijai — smiltim, tukšnešu vētrām, neražām. Šajā virzienā padomju tauta tagad atkal iet cīnā gūt jaunus uzvaras.

(Turpinājums nākamajā numurā)

Pirmizrādes Rīgas teatros

Skats no E. Zālītes lugas «Spēka avots» inscenējuma Dailes teatrī, A. Raugzes uzņ.

8 aina A. Tiklīte lugas «Kalevas meistari» inscenējumā Akadēmiskajā Dramas teatrī, J. Krievina uzņ.

Skats no N. Rimski-Korsakova operas «Čara līgava» iestudējuma Operas un baleta teatrī, J. Krievina uzņ.

IZNĀCIS ŽURNĀLA «KAROĢS» 11. NUMURS SATURĀ:

- Rafaels Blūms — Cilvēcei pietiks saprāta un spēka.
- Andrejs Balodis — Mikrobioloģe M. Pokrovska runā Vissavienības miera konferencē Dzejoļis.
- Mirdza Bendrupe — Tiesa Dzejoļis.
- Cecīlija Dinere — Lai lielzabali klusē. Dzejoļis.
- Olga Lisovska — Mēs gribam mieru. Dzejoļis.
- Edgars Lūdums — Stokholmas Uzskaituma parakstītāja vārds Dzejoļis.
- Anna Sakse — Dzirksteles nakts. Romans (Turpinājums).
- Samedis Vurguns — Azerbaidžana. Dzejoļis. Atdzejojusi Andrejs Balodis.
- Nijāra Rafeibelli — Dziesma par Stalīnu. Dzejoļis. Atdzejojusi Mirdza Bendrupe.
- Suleimans Rustams — Brālība. Dzejoļis. Atdzejojusi Jānis Plaudis.
- Ignats Muiznieks — Pēdējā gadā. Stīsts.
- Teiksmas par Igora kauju. Fražmenti. Atdzejojusi Arvīds Grigulis.
- Arvīds Grigulis — Senais krievu literatūras piemineklis — «Teiksmas par Igora kauju».
- Michaīls Zorins — Kur ton komunisma celtnes.
- Valerijs Vasars — Par īso stāstu bērniem.
- Kārlis Kundziņš — Berta Rūmniece — latviešu teātra māte.
- Kārlis Krauliņš — Rainis un krievu kultūra.
- Valdemārs Kalpiņš — Apraksts — tā arī ir lielā literatūra.
- N. Nikolajevs-Berņins — Belinska darbi latviešu valodā.
- Jauniznākūšo grāmatu saraksts.
- PIELIKUMĀ: M. Furmana skulptūra «Lenīngradas aizstāvis» un A. Melnāra, A. Meņa un J. Vilumaina glezna «Strādnieku demonstrācijas apšaušana Rīgā 1905. g. janvārī».

Nākamajā nedēļā

- Sodien Filharmonijas zālē koncerts lekcija skolu jaunatnei (krievu valodā) «Dziesma cinā par mieru». Lektore doc. L. Sveinika-Krasinska. Piedalās LPSR nopelniem bagātā māksliniece I. Zvanova, Filharmonijas soliste J. Jeršova, Radiokomitejas solists R. Veide, LRAP Centrālā kluba vīru vokālais kvartets. Pie klavierēm B. Moisejevs. Sākums plkst. 16.
- Filharmonijas zālē simfoniskais koncerts. Piedalās Radiokomitejas simfoniskais orķestris. Diriģents Latvijas PSR nopelniem bagātais mākslinieks A. Jansons. Solists KPFSR nopelniem bagātais mākslinieks, Stalīna premijas laureāts M. Aleksandrovičs. Programā Čaikovskis, Ravelis, Dargomižskis, Pučīni, Leonkavallo. Sākums plkst. 20.
- 27. novembrī Rīgas kinoteātros sāks demonstrēt padomju mākslas filmu «Pēsums». M. Solochova un S. Jermolinska scenarijs.
- Latvijas Padomju rakstnieku savienībā dramaturģijas sekcijas sanāksme. Iztirzās Valta Grēvina operas libretu «Mūsu Imants». Referenti J. Vanags un J. Plaudis. Sākums plkst. 17.
- Latvijas Padomju mākslinieku savienībā visu sekciju sanāksme. Darba kārtība: 1. Socialistiskās sacensības līguma apspriešana. 2. Jautājums par sadarbību ar kombinātu «Māksla». 3. lekcija par Kinas mākslas izstādi Maskavā. Sākums plkst. 18.
- Mākslas darbinieku namā mutiskais žurnāls «Gribu zināt». Žurnāla saturā: starptautiskais apskats, S. Hillera paskaidrojums par jauno prettuberkulozes līdzekli — PASK, iepazīšanās ar komponistu M. Zarina jaunākajiem darbiem autora un Operas un baleta teātra solista A. Vanaga izpildījumā, cirka direktora informācija «Cirka māksla cinā par mieru» un cirka mākslinieces E. Demašas priekšnesumi, Stalīna premijas laureāta prof. O. Skulmes runa «Padomju Latvijas mākslinieki cinā par mieru» un A. Melnāra, A. Meņa un J. Vilumaina glezna «Strādnieku demonstrācijas apšaušana Rīgā 1905. gada janvārī» iztirzājums, M. Teteres zinotums par lugas «Spēka avots» inscenējumu Dailes teatrī un skats no 2. ainas aktieru E. Ferdas un K. Valdmana izpildījumā. Sākums plkst. 20.
- 28. novembrī Konservatorijas zālē Rīgas teātru jaunatnes radošā konferencē. Mākslas lietu pārvaldes priekšnieka Fr. Rokpelnā un LLKJS CK sekretara V. Krūmina referāti. Sākums plkst. 11.
- 30. novembrī Māksla darbinieku namā PSRS tautas māksliniece, Stalīna premijas laureāte Ed. Smilča lekcija «Pasaulē klasiku dramaturģijas loma Padomju Latvijas teātros». Sākums plkst. 16.
- 1. decembrī Latvijas Padomju mākslinieku savienībā A. Karpova lekcija par estētiku. Sākums plkst. 19.
- 2. decembrī Māksla darbinieku namā jauno vēlēšanu vakars. Tikšanās ar rūpnīcu jaunatni. Sākums plkst. 20.
- Suntažos latviešu muzikas un deju ansambļa koncerts. 3. decembrī šāds koncerts notiks Madliena.

TUMSAS VARĀ

(V. Minajeva grāmatas «Amerikas gestapo» fragmenti)

Turpinājums

Pēdējā laikā ievērojami aktivizējies komisijas darbība pašās Savienotajās Valstīs. Tā plašā mērogā sākusī pārbaudīt skolās mācību grāmatu un bibliotēku fondus, nolūcī «izņemt no apgrozības dumpīgus» izdevumus. No progresīva biļetena «In fact» zinotuma izriet, ka komisija sastādījusi aizliegto grāmatu «me.no sarakstu», kurā uzņemti 563 nosaukumi. Komisija pieprasījusi no 71 iestādes — atsevišķu štatu koledžam un izglītības lietu pārvaldēm piesūtīt sarakstus par mācību grāmatām kuras tās lieto, lai tādā kārtā būtu iespēja pārbaudīt, vai šīs grāmatas neizplata «graujošu ietekmi».

Pirmām kārtām no apgrozības izņemamas mācību grāmatas, kuras kritizē «brīvās privātas iniciatīvas sistemu». Tā piemēram, universitātes mācību grāmata, veltīta ASV konstitucionālaj iekārtai, aizliegta tādēļ, ka tajā atrasti vārdi: «Prese kļūst par kapitalistisku uzņēmumu» Alabamas štata Birminghams pilsētas skolas bibliotēkās aizliegta populāra skolas žurnāla izplatīšana tā iemesla dēļ, ka uz viena šī žurnāla numura vāka bija redzams trīs smiejošu bērnu fotozņēmums, kuru vidū — viena nēģerēns. Lietā nogājis tik tālu, ka Nujorkas skolās par dumpiņu izsludināta Marka Tvena grāmata «Jankīji karaļa Artura galmā».

Vairākas Amerikas pilsētās no apgrozības izņemama literatūra ieskaitīti Čarlsa Darvina zinātniskie darbi, vēsturiska Čarlsa Bīrda raksti, publicista Linkolna Stefensa sacerējumi un daudzi citi darbi, kurus sarakstījuši pazī-

tami kultūras, zinātnes un literatūras pārstāvi. Filadelfijā policija neuzrādīt kratīšanas orderi, sarīkoja iebrukumu 50 grāmatu veikalos un izņēma no apgrozības 2000 grāmatas, kuras atzītas par «dumpīgām», to starpā vairākus Erskina Kolduela romānus.

Losandželosas pilsētā preamerikāņu darbības izmeklēšanas komisija vajāja teātra trupu «Aktieru mākslas laboratorija», kas nodarbojās ar Šekspīra, Moliēra un citu Eiropas un Amerikas dramaturģu daiļdarbu paraugscenējumu izstrādāšanu. Komisija šo trupu apvainoja «padomju propagandas izplatīšanā, pamatojoties uz to, ka laboratorija uz skatuves inscenēja divas krievu, kuru sauc par Čehovu, lugas». Apvainojums par «padomju propagandas izplatīšanu izvirzīts arī pret Soli-Leik-Siti pilsētas (dienvidu štata) publisko bibliotēku, kura savās vitrīnās izstādījusi padomju sūtniecības izmēģināto informācijas biļetenu un žurnālu.

Uzbrukums «dumpīgajai» literatūrai un mācību izdevumiem ASV pienam arvien nesavaldamāku raksturu. Amerikāņu žurnāls «Nation» norāda, ka, lai gan Savienotajās Valstīs pagaidām vēl nav sarīkota publiska grāmatu sadedzināšana, kā tas savā laikā notika nacistiskajā Vācijā, tad tomēr notikumi uz to virzās.

Tādi atbaidoši uzdevumi sarausti pārstāvju palatas pretamerikāniskās darbības izmeklēšanas komisijai, kuru dibināti raksturo kā «augaru pasaulē lielākajai pietajai kolonai, kura sastāv no dažādām ASV strādniekiem naidīgām, fašistiskām grupām».

Atlaišana pēc trešā punkta

Savā laikā carisko Krieviju uzskatīja par valsti, kas izceļas ar varas iestāžu vislielāko patvaļu. Cara administrācijas izpratnē visi iedzīvotāji sadalījās «uzticamos» un «neuzticamos». Pie pirmajiem piederēja, pēc Sēdrina Vientuļa stubeņa vārdiem, tie pilsoņi, kuri «būdami apmierināti ar likteņa noņemto daļu, labklājībā dus priekšniecības norādījumu pašņā». Bet ar elementiem, uz kuriem krit aizdomas, ka viņi «gars dumpīgs», varas organi izrēķinājās «ar likuma bardzību». Viena no «dumpīguma iznīdēšanas» «likumīgām» formām valsts aparatā bija tā saucamā «atlaišana pēc trešā punkta», t. i. cilvēku atlaida no vietas, nepaskaidrojot atlaišanas iemeslus.

Sie sen aizmirstie, cara satrapu pielietotie «aizsardzības» līdzekļi nesen atjaunoti «demokrātiskajā» Amerikā. 1947. gada marčā prezidents Trumens parakstīja pavēli pārbaudīt Savienotās Valstīs visu valsts ierēdņu lojalitāti. Šāda akcija ietilpa kopīgā reakcijas programā un bija vēsta uz to, lai valsts iestādes iztirītu no visiem progresīviem elementiem un «likumīgā kārtā» tos sodītu par progresīvo darbību.

Patiesības labā jāatzīmē, ka šī pavēle nav pilnos apmēros Trumena «jaunizgudrojums». Jau kara laikā ASV bija uzskatīta dažu valsts iestāžu un militāri nozīmīgu uzņēmumu personālā sastāva pārbaude. Federālajai izmeklēšanas birojam un Civilā dienesta komisijai tika uzdots valsts aparātu iztirīt no fašistiskiem elementiem. Sie reakcionārie organi savas pilnvaras izlietoja citiem mērķiem. Viņu darba rezultātā tika sastādīts «124 saraksts», kurā bija atzīmēti 1124 dažādu iestāžu un uzņēmumu kalpotāji, kuru apvainoja «graujošas darbības tendences» un «stipras tieksmes uz Maskavas pusi».

1943. gada oktobrī žurnāls «Nation» rakstā «Gestapo Vašingtonā» pastāstīja, kādu cilvēkus ievēda «124 sarakstā» un kādas metodes pie tam lietoja FIB un Civilā dienesta komisija. Raksta autors — «vienkāršs valsts iestādes kalpotājs». Lai lasītājiem rastos pilnīgs iespaids, citējam izvēikumus no viņa raksta:

«Profesors A., kura apbalvojumu, izcilo darbu un zinātnisko sasniegumu uzskatījums aizņemtu veselu lapu, pusī biogrāfisko izziņu grāmatā, pēc sešu mēnešu ilgas izmeklēšanas, ko veica FIB un Civilā dienesta komisija, tika atzīts par «nederīgu». Neviens nešaubījās par viņa spējam. Neviens neturēja aizdomās, ka viņš simpatizētu ienaidniekiem. Viņš jau veselus desmit gadus uzstājās pret šiem ienaidniekiem. Bet tieši tā bija viņa nelaime. Profesoru, kā parasti, turēja aizdomās, ka viņš komunisti vai komunistu līdzjutējs; acīm redzot tāpēc vien, ka kāds ārpriekš kaimiņš ielcināja: zinātnieka māji ierodoties skolā, rupji cilvēki, «droši vien komunisti», un tāpēc, ka kāds strādnieku ienaidnieks, zūpa ar kriminālu pagātni, sagudrojis par viņu fantastisku stāstu. Izmeklētāji nelāva profesoram A. satikties ar saviem apvainotajiem un apgāzt viņu; apmelojums.»

«Vai arī — gadījums ar miss B., kuru apvainoja, ka viņas dzīvoklī sapulcējoties «jauka sabiedrība», un tāpēc atbrīvoja no darba. Uz noteiktu un neatlaidīgu pieprasījumu, kā jāsaprot «jauka sabiedrība», paskaidroja, ka tā «sastāv no nēģeriem un baltajiem».

UZ DZĪVĪBU UN NĀVI

Turpinājums no 5. lapa pusē

notikumam. Šais pamatmetos ieausts, tad arī krāšņi atklājas katra tēlotāja sniegums.

Pats smagākais uzdevums šoreiz gulstas uz Stalīna premijas laureata K. Klētņieka pleciem. Viena tēlotājs Pēteris Kondors ir Titi divnubrālis. Abi kopā viņi auzuši, abi kopā jaunības dienās piedalījušies revolucionarajās cīņās. Šai «tēlu biografijai» jāuzspēž savs zīmogs to tagadējām attiecībām. Klētņieks meklējis nianseš lai to atklātu, vai šis nodoms viņam izdevies, — domas dažkārt dalās. Bet viens ir skaidrs — ar savu spožo sniegumu lugas noleģzuma ainā Klētņieks nerada šaubas par tēla būtību un attaisno zināmu labsirdīgo pieskaņu, kāda attiecībās pret brāli — ienaidnieku samana lūzas sākuma ainās.

Uzdevuma augstumos ir arī aktieri H. Avens (tēvocis Šims), V. Gruzīns (Toms), E. Britiņš (Augusts) un citi strādnieku un viņu piederīgo lomu atveidotāji.

Pareizā uztverē ar lielu radošu spēku Stalīna premijas laureāte Ed. Zile atveidojis Titi Kondora tēlu. Tas sakāms kā par Titi attieksmēm ar «savējiem» — Kanguru, Hansu, Jurisonu un Zamuolu, tā arī pret «turienes» Kondori. Pirmajā plānā — ir fabrikants, uzņēmējs, kuram arī nabadzīgie brāļi ir tikai izmantošanas objekti. Ne ar vienu vaibstu vai balsi intonāciju Zile neslēpi, ka viņa veidotais Titi Kondors grib savus radniekus izmantot, piekrāpēt, nodarīt par sev paklausīgiem kalpiem. Ne vēsts te nav no cilvēciskām jūtām no kādiem citiem motīviem, kas varētu noteikt viņa attiecības jo sevišķi pret brāli Pēteri. Tas ir tipisks naudas kēniņš, kuram nekā nav svēts

un kurš neapstāsies nekādu noziegumu priekšā.

Daudz interesantu, spilgtu vaibstu redzējam Stalīna premijas laureata J. Oša (Kangurs), nopelniem bagātā māksliniece V. Svarča (Zamuels Kondors), P. Cepurnieka (Sūrogs), R. Baltāvilka (redaktors Jurisons), K. Sebra (Hanss Kondors) atveidotajos skatuves tēlos. Lieliski J. Osis spējis atklāt Kangura brutālīti un bailīgumu, iedomību un mulktību.

No sieviešu lomu tēlotājam, kuru skaista zinā ir krievu mazāk nekā vīriešu, atsevišķi jāmin Stalīna premijas laureate O. Lejaskalne (Anna) un Stalīna premijas laureate L. Freimane (Līze). Viņu, abu divspēlē īpaši labi atklājas atmosfera, kas valda Titi Kondora namā. Pie tam vērojot Freimanes veidoto tēlu, vēlreiz pārlecāmies, ka lielam māksliniekam nav mazā lomu.

Te pieminēto un citu šā izrādē nodarbināto aktieru sniegums liek tai uzzaigot bagātīgu krāsu gammā, kā ilgi un rūpīgi slīpētām kristalam.

*

Daudz cildenu domu un saītu pārņem katru kas noskatīties šo izrādē. Bet viena doma, viena lepna pārlecība ilgāk par citām nātur mūs savā varā. Nāk prātā lielā Raina vārdi:

«Tev, pamatšķira —
Kur lielāks gods kā tas, tev
kareivis būt?
Tu izēi cilvēci un sauli pūt.»

Tu izturēji visgrūtākos pārbaudījumus un nesalūzi. Lielā daļā pasaules tu esi jau uzvarējis šai cinā uz dzīvību un nāvi pret avienotaiem imperiālistu spēkiem. Tavā vadībā, varonīgā strādnieku šķira, miljoni cilvēku cel komunismu.